

Σκοπός και λειτουργία των Τμημάτων Ένταξης

Στο Τμήμα Ένταξης φοιτούν μαθητές με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ε.ε.α.), για ορισμένες μόνο ώρες την εβδομάδα. Πρόκειται στην πλειοψηφία τους για μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες, προβλήματα συμπεριφοράς και χαμηλή σχολική επίδοση. Στα Τμήματα Ένταξης μπορούν να φοιτούν και μαθητές χωρίς γνωμάτευση από διαγνωστικό φορέα (ΙΠΔ, ΚΕΔΔΥ), μετά από Υπεύθυνη Δήλωση – Αίτηση του γονέα και τη σύμφωνη γνώμη του σχολικού συμβούλου Ειδικής Αγωγής. Από τους μαθητές με αναπηρία ή ε.ε.α που φοιτούν στις κανονικές τάξεις, ο εκπαιδευτικός του Τ.Ε. προτείνει ορισμένους (ο μέγιστος αριθμός -σύμφωνα με το Ν.3699/2008- είναι 12 μαθητές) για υποστήριξη στο Τ.Ε., ανάλογα με τη σοβαρότητα των ε.ε.α τους, την ανάγκη για εξειδικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, την ηλικία και την τάξη στην οποία φοιτούν και ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών που έχει τη δυνατότητα να υποστηρίξει αποτελεσματικά (ΦΕΚ Β 449/2007, σ. 9390).

Η εκπαίδευση στο Τμήμα Ένταξης διαφοροποιείται ανάλογα με την αναπηρία ή την ε.ε.α. των μαθητών που φοιτούν σ' αυτό. Βασίζεται στην άτυπη εκπαιδευτική αξιολόγηση που κάνει ο δάσκαλος της ειδικής αγωγής, λαμβάνοντας υπόψη και τις προτάσεις των εκπαιδευτικών της γενικής τάξης, αλλά και τη διάγνωση που προέρχεται από ιατροπαιδαγωγική υπηρεσία (ΙΠΔ) ή από το ΚΕΔΔΥ (ΚΔΑΥ) κι η οποία μεταξύ άλλων βασίζεται και σε ψυχο-διαγνωστικά τεστ. Η άτυπη εκπαιδευτική αξιολόγηση περιλαμβάνει τη διδακτική αξιολόγηση που αφορά όχι μόνο στην αξιολόγηση του μαθητή, αλλά και στην αξιολόγηση του διδακτικού περιβάλλοντος που διαμορφώνεται από παράγοντες της τάξης, της διδασκαλίας και των διδακτικών υλικών και μέσων. Με βάση την εκπαιδευτική αξιολόγηση, τις εισηγήσεις και προτάσεις του ΚΕΔΔΥ καθορίζονται οι εκπαιδευτικοί στόχοι και σχεδιάζεται το εξειδικευμένο πρόγραμμα του μαθητή από τον εκπαιδευτικό του Τμήματος Ένταξης. Με σχετική απόφαση (ΦΕΚ Β 449/2007, σ. 9390) ορίζεται ότι ο/η εκπαιδευτικός του Τ.Ε. πρέπει να συνεργάζεται με τον/την εκπαιδευτικό της τάξης, ώστε να υπάρχει σύνδεση μεταξύ του κοινού και του εξειδικευμένου προγράμματος ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο υλοποίησής του (π.χ. συνδιδασκαλία)

Η διδασκαλία στο Τμήμα Ένταξης μπορεί να γίνεται «έναν προς έναν» μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή ή να λαμβάνει χώρα σε ολιγομελείς ομάδες μαθητών. Οι μαθητές με αναπηρία ή ε.ε.α. που φοιτούν στο Τμήμα Ένταξης είναι σαφώς λιγότεροι σε αριθμό από αυτούς της Γενικής Τάξης, ενώ οι ρυθμοί διδασκαλίας και μάθησης είναι πιο χαλαροί και πιο αργοί από τους αντίστοιχους της Γενικής Τάξης, χωρίς φυσικά να υφίσταται ανταγωνισμός μεταξύ των μελών της ομάδας. Στο Τμήμα Ένταξης χρησιμοποιούνται πάρα πολλά εποπτικά μέσα και εναλλακτικοί τρόποι μάθησης, όπως παιδαγωγικό παιχνίδι, δραματοποίηση, μάθηση με υπολογιστή, διδασκαλία με χρήση αντικειμένων και εν συνεχεία μετάβαση στο εικονικό και συμβολικό επίπεδο. Η

διδασκεία ύλη επιλέγεται και διαμορφώνεται από τον εκπαιδευτικό του Τ.Ε. μετά από τροποποιήσεις και προσαρμογές σε εγχειρίδια και στο υλικό που έχει συγκεντρώσει (βιβλία, ασκήσεις, κάρτες, κ.τ.λ) και δεν διατάσσεται κατά τάξη, βαθμίδα ή ηλικία, όπως συμβαίνει με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, αλλά οργανώνεται σύμφωνα με τις ανάγκες του κάθε μαθητή (εξατομικευμένο πρόγραμμα). Κάποιες φορές ο εκπαιδευτικός του Τ.Ε. χρησιμοποιεί το υλικό της γενικής τάξης, όπως το βιβλίο του μαθητή και το τετράδιο ασκήσεων, διαφοροποιημένο και προσαρμοσμένο στις εκπαιδευτικές ανάγκες του μαθητή, για να το βοηθήσει να καλύψει τα «κενά» του και να φτάσει το επίπεδο που απαιτείται από το Α.Π. της Γενικής Τάξης όπου φοιτά. Άλλες όμως φορές χρησιμοποιεί εντελώς διαφορετικό εκπαιδευτικό υλικό, όπως λίστες για γρήγορο διάβασμα, ασκήσεις ανάγνωσης για κατανόηση, ασκήσεις για τονισμό, για ορθή γραφή, υλικό που κατασκευάζει ο/η ίδιος/-α. Ο εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής μπορεί να χρησιμοποιεί και το Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών Ειδικής Αγωγής (ΠΑΠΕΑ, Π.Δ 301/1996) με τα σχετικά διδακτικά εγχειρίδια («Δραστηριότητες Μαθησιακής Ετοιμότητας» και «Βιβλιοτετράδια του μαθητή») ή τα Αναλυτικά Προγράμματα Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Π.Ι., 2003) και τα Διαφοροποιημένα Α.Π.Σ. για μαθητές με αναπηρία ή ε.ε.α. (Π.Ι., 2004).

Ο χώρος στο οποίο στεγάζεται το τμήμα ένταξης διαφέρει από τις τάξεις της Γενικής Εκπαίδευσης. Έχει λιγότερα θρανία και περισσότερο εποπτικό υλικό, ενώ ανάλογα με τις ειδικές εκπαιδευτικές και άλλες ανάγκες των μαθητών μπορεί να υπάρχει χώρος ανάπαυσης ή/και ανάγνωσης, κάποιο στρώμα, οπωσδήποτε Η/Υ με σύνδεση στο διαδίκτυο και προβολικό σύστημα αν είναι εφικτό και νησίδες αυτόνομης δραστηριότητας και εργασιών (απαραίτητες για μαθητές με ΔΕΠ-Υ και στο φάσμα του αυτισμού)

Εκπαιδευτικοί των τμημάτων ένταξης (Τ.Ε.)

1. Αξιολογούν τους μαθητές για τη διερεύνηση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών με βάση τις προτάσεις οι οποίες έχουν υποβληθεί στο σύλλογο διδασκόντων από τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς των τάξεων. Προκειμένου να εντάξουν τους μαθητές στο Τ.Ε., λαμβάνουν υπόψη:

- τη σοβαρότητα των εκπαιδευτικών αναγκών,
- την ανάγκη για εξειδικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα,
- την ηλικία και την τάξη στην οποία φοιτούν οι προτεινόμενοι να παρακολουθήσουν το Τ.Ε.,
- τον αριθμό των μαθητών που έχουν τη δυνατότητα να υποστηρίξουν αποτελεσματικά και προτείνουν αυτούς που θα υποστηριχθούν από το τμήμα ένταξης με τεκμηριωμένη εισήγηση.

2. Ενημερώνουν, σε συνεργασία με το διευθυντή του σχολείου, τους γονείς και κηδεμόνες του μαθητή σχετικά με τις διαδικασίες που είναι απαραίτητες να

γίνουν για να φοιτήσει στο Τ.Ε. Σε καμιά περίπτωση δεν αποκλείεται μαθητής από το Τ.Ε., αν οι γονείς του επιθυμούν τη φοίτηση του σε αυτό ακόμα κι αν και δεν έχει διάγνωση από τις αρμόδιες διαγνωστικές υπηρεσίες. Στις περιπτώσεις αυτές αρκεί σχετική εισήγηση από το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής.

3. Συνεργάζονται με τον εκπαιδευτικό της τάξης, ώστε να υπάρχει σύνδεση μεταξύ του κοινού και του εξειδικευμένου προγράμματος ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο υλοποίησης του (π.χ. συνδιδασκαλία). Στόχος παραμένει η πλήρης ένταξη στο σχολικό περιβάλλον.

4. Ενισχύουν τη γενικότερη προσαρμογή των μαθητών του Τ.Ε. στο κοινό σχολικό περιβάλλον, με τη συμμετοχή τους σε ομάδες εργασίας, παιχνιδιών και άλλων δραστηριοτήτων της σχολικής ζωής.

5. Μεριμνούν για την τακτική ενημέρωση του ατομικού φακέλου του κάθε μαθητή, ο οποίος φυλάσσεται σε ασφαλή χώρο με ευθύνη του διευθυντή του σχολείου. Ενδεικτικά ο φάκελος μπορεί να περιέχει:

- συνοπτικό οικογενειακό και κοινωνικό ιστορικό του μαθητή,
- γνωματεύσεις και αξιολογήσεις που αφορούν στις εκπαιδευτικές ανάγκες και δυνατότητες του μαθητή,
- εισηγήσεις για την κατάρτιση του εξατομικευμένου εκπαιδευτικού προγράμματος.

Σε περίπτωση αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος (μετεγγραφή ή εγγραφή) ενημερώνεται η διεύθυνση της νέας σχολικής μονάδας.

6. Πληροφορούν και συμβουλεύουν τα μέλη της σχολικής κοινότητας για θέματα ειδικής αγωγής και συνεργάζονται με τους σχολικούς συμβούλους της περιφέρειάς τους και με το προσωπικό του οικείου ΚΕΔΔΥ.

7. Συντάσσουν και υποβάλλουν για θεώρηση στο σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα λειτουργίας και την ετήσια αξιολογική έκθεση λειτουργίας του Τ.Ε..

8. Προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε μαθητές συστεγαζόμενων σχολείων ή σε προγράμματα παράλληλης στήριξης όμορου σχολείου ύστερα από εισήγηση του σχολικού συμβούλου ειδικής αγωγής στην αρμοδιότητα του οποίου ανήκει το σχολείο.

Εκπαιδευτικοί παράλληλης στήριξης

1. Ενημερώνονται από το διευθυντή του σχολείου σχετικά με τις ανάγκες του μαθητή, για τον οποίο έχει εγκριθεί παράλληλη στήριξη ύστερα από σχετική πρόταση του ΚΔΑΥ ή των πιστοποιημένων ιατροπαιδαγωγικών υπηρεσιών και εισήγηση του σχολικού συμβούλου ειδικής αγωγής.

2. Αξιολογούν τις εκπαιδευτικές δυνατότητες του μαθητή και συντάσσουν εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα σε συνεργασία με το ΚΕΔΔΥ και το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής. Για την υλοποίηση του συνεργάζονται με το διευθυντή, τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς του τμήματος και τους άλλους εκπαιδευτικούς του σχολείου για την ενιαία αντιμετώπιση των προβλημάτων του συγκεκριμένου μαθητή.

3. Υλοποιούν το εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα μέσα και έξω από την τάξη και είναι συνολικά υπεύθυνοι για όλες τις δραστηριότητες της σχολικής ζωής (διαλείμματα, επισκέψεις, εκδηλώσεις κ.λπ.) στις οποίες συμμετέχει ο μαθητής.
4. Συνεργάζονται με το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής και τα ΚΔΑΥ στις περιπτώσεις μαθητών που παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυσκολία και προβλήματα.
5. Συντάσσουν ατομικό εκπαιδευτικό και εβδομαδιαίο πρόγραμμα υποστηρικτικών δραστηριοτήτων του μαθητή και το υποβάλλουν σε τρία αντίτυπα, στο σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής, ο οποίος και παρακολουθεί την εφαρμογή του.
6. Προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε μαθητές συστεγαζόμενου ή όμορου σχολείου που χρειάζονται παράλληλη στήριξη ύστερα από εισήγηση του σχολικού συμβούλου ειδικής αγωγής και του Διευθυντή Εκπαίδευσης.
7. Καταρτίζουν το πρόγραμμα παράλληλης στήριξης σε συνεργασία με το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής και το ΚΕΔΔΥ, με κριτήρια τις εκπαιδευτικές ανάγκες του μαθητή και τις δυνατότητες ένταξης στην τάξη του.

Εκπαιδευτικοί που παρέχουν διδασκαλία στο σπίτι

1. Ενημερώνονται από το σχολείο και την οικογένεια για τους ιδιαίτερους λόγους, για τους οποίους ο μαθητής, που αναλαμβάνουν να υποστηρίξουν, αδυνατεί να παρακολουθήσει το πρόγραμμα στο σχολείο, και συνεργάζονται με τους φορείς του προγράμματος θεραπείας του παιδιού.
2. Συγκεντρώνουν πληροφορίες για το ιστορικό του μαθητή από την οικογένεια και ενημερώνονται για τον ιδιαίτερο τρόπο της εκπαιδευτικής αντιμετώπισης, από το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής.
3. Συνεργάζονται με το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής για τον καθορισμό και την εφαρμογή του ωραρίου εργασίας, ανάλογα με την ιδιαιτερότητα κάθε περίπτωσης, και προβαίνουν στη σύνταξη του ατομικού εκπαιδευτικού προγράμματος διδασκαλίας, ύστερα από μαθησιακή αξιολόγηση.
4. Τηρούν εβδομαδιαίο ημερολόγιο δραστηριοτήτων με ημερήσιες καταγραφές του προγράμματος του μαθητή. Οι μαθητές που παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυσκολία και έχουν ανάγκη ειδικής διεπιστημονικής στήριξης, υποστηρίζονται από το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής, το ΚΕΔΔΥ και την ομάδα θεραπείας.
5. Διευκολύνουν την ένταξη του μαθητή, όταν επανέλθει στην τάξη, με την προσαρμογή του εκπαιδευτικού προγράμματος σε συνεννόηση με τον εκπαιδευτικό της τάξης,
6. Υποβοηθούν προγράμματα ένταξης του μαθητή στη σχολική τάξη και γενικότερα στη σχολική ζωή, όταν αυτό είναι εφικτό.
7. Συντάσσουν και υποβάλλουν ατομικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα του μαθητή σε τρία αντίτυπα στο σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής και συνεργάζονται μαζί του σε τακτά χρονικά διαστήματα και άμεσα, όταν προκύπτει ιδιαίτερο πρόβλημα.